

OAJ & VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatukseen tuli
ilmoitusvelvollisuus s. →4

Sopimuslaksi saatiin
vihdoin OVTES s. →6

Työtehtävien vaativuus on
kasvanut koronan myötä s. →8

2021

**Varhaiskasvatuksen
aseman vahvistuminen
jatkuu**

Pienimpien lasten opetus kysyy taitoa pedagogiseen havainnointiin

Miia Sultsi nauttii alle 3-vuotiaiden lasten opettajana erityisesti siitä, kun saa heittäytyä rohkeasti kokeilemaan ja ihmettelemään asioita lasten kanssa. Pedagoginen tavoite tiedostetaan koko ajan taustalla, mutta toteutukseen lähdetään avoimin mielin, lasten reaktioita, aloitteita ja kiinnostuksen kohteita havainnoiden.

LEENA KOSKELA

► Miia Sultsi suorittaa parhaillaan varhaiskasvatuksen maisteriopintoja.

Varhaiskasvatuksen opettaja Miia Sultsi on urallaan toiminut eniten kaikkein pienimpien, alle 3-vuotiaiden opettajana.

– Heidän innostuksensa ja oivalluksensa ovat niin välittömiä. Reaktio ja palaute tulee heti, Sultsi sanoo.

Pienten lasten opettaja tarvitsee pedagogista osaamista muun muassa tavoitteelliseen pedagogiseen havainnointiin. Jotta alle 3-vuotiaiden kanssa pystytään toteuttamaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteistakin nousevaa osallisuutta, tarvitaan tietämystä ja taitoa.

– Pienten ryhmässä osallisuus on pitkälti aikuisten havainnoinnin varassa, sen, että pienetkin vuorovaihtus- ja leikkialoitteet huomataan. Pedagogista tietämystä tarvitaan, jotta tiedostetaan, mitä ja miksi pitää havainnoida. Nämä havainnot luovat pohjan pedagogisen toiminnan suunnittelulle.

Osaamista kysyy myös se, kun pedagogiikkaa viedään arjen tilanteisiin perushoidon ja leikin lomaan. Pedagogista osaamista ja suunnittelua tarvitaan, että lapset saavat vasun mukaista varhaiskas-

vatusta, jossa toteutuvat oppimisen eri alueet lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden.

– Alle 3-vuotiaiden kanssa erityisen tärkeäksi koen myös kiintymyssuhteiden vahvistamisen. Aikuisilla ja lapsilla on oltava aikaa tutustua, se auttaa myös havainnointia.

Sultsia ilahduttaa, että pienten pedagogiikka on viime aikoina nostanut päätään ja aiheesta on tullut uusia kirjoja ja julkaisuja.

Sultsi valmistui varhaiskasvatuksen kandidaatiksi vuonna 2004 ja suorittaa parhaillaan varhaiskasvatuksen maisteriopintoja Helsingin yliopistossa. Tänä syksynä ohjelmassa on harjoittelu Varhaiskasvatuksen opettajien liiton VOLin toimistossa.

Maisteriopinnoissa monella opiskelijalla on jo käytännön työkokemusta. Sultsi kertoo, että kandidaattiopintoihin verrattuna opinnoissa onkin ollut enemmän yhteistä keskustelua, reflektointia ja kokemusten jakamista.

– Olen saanut siitä hirveän paljon irti. ●

HETA LIEVONEN

OAJ & VARHAISKASVATUS

JULKAISIJA

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

KOONNUT

OAJ:n varhaiskasvatus-tiimi

OAJ-sovellus

OAJ-palvelut omassa puhelimesi! Sovelluksesta löydät mm. mobiilijäsenkortin, jäsenedut, Fiilismittarin, ajankohdittaiset uutiset ja blogit, Opettaja-lehden, vakuutustiedot, tärkeää tietoa työelämästä sekä OAJ:n sähköiset palvelut. Lataa sovellus osoitteesta <https://app.oaj.fi>
Ohjeet: oaj.fi/sovellus

Tutustu, osallistu & seuraa:

- oaj.fi
- opettaja.fi
- Facebook / Twitter / Instagram @oajry

”Tinkimättömänä tavoitteena on parantaa varhaiskasvatuksen opettajien palkkakehitystä, palvelussuhteen ehtoja ja alan vetovoimaisuutta, mihin opettajien oma sopimus antaa enemmän mahdollisuuksia.”

Varhaiskasvatuksen aseman vahvistuminen jatkuu

Koulutus- ja kasvatustyö ammattilaiset ovat onnistuneet koronan aiheuttamissa poikkeusoloissakin erinomaisesti. Suomi on poikkeus maailman maiden joukossa siinä, että varhaiskasvatus ja koulunpito ovat jatkuneet katkeamatta, varhaiskasvatus vieläpä lähtökohtana ilman mitään katkoja. Korona-aika on osaltaan saanut kansalaisia ymmärtämään suunnitelmallisen varhaiskasvatuksen merkityksen lapsen kehitykselle ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten työn vaativuuden.

Opetus- ja kasvatustyö päiväkodeissa on taudin etenemisestä huolimatta jatkunut koko koronapandemian ajan. Lasten kanssa tehtävä kasvatus- ja opetustyö on läsnäoloa ja vuorovaikutusta, sitä ei hoideta etäyhteyksin. Koko yhteiskunnan on syytä olla kiitollinen siitä, kuinka upeasti varhaiskasvatuksen ammattilaiset, opettajat, erityisopettajat ja johtajat, ovat kantaneet vastuun varhaiskasvatuksen päivittäisen työn jatkumisesta, ja poikkeusoloissakin turvanneet korkealaatuisella varhaiskasvatuksella hyvät lähtökohdat lasten kasvuun, oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Varhaiskasvatuksen merkitys ja vaikuttavuus on viime vuosien aikana entistä paremmin ymmärretty myös poliittisessa päätöksenteossa. OAJ:n ja VOLin väsymätön työ, ajoittain taistelu pedagogisesti painottuneen varhaiskasvatusajattelun puolesta, kantaa koko ajan hedelmää. Nyt tarvitaan varhaiskasvatuksen pedagogisesta laadusta vastaavia opettajia lisää. Myös vuonna 2030 voimaan tuleva henkilöstörakennesäännös edellyttää opettajien osuuden lisäämistä.

Myös varhaiskasvatukseen suuntautuneiden maisteriopintojen osalta on olemassa lisästarve, jotta koulutus- ja osaamistaso varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa edelleen vahvistuu. Eläköitymisen myötä vapautuviin päiväkodin johtajien tehtäviin tarvitaan lisää kelpoisia, maisteritutkinnon omaavia hakijoita.

Opettajien, erityisopettajien ja päiväkodin johtajien työn merkitys ja vaatavuus eivät riittävästi näy heidän palkkussissaan. Suuri syy palkkakehityksen heikkouteen on ollut muiden ammattiryhmien vastustus palkkojen eriytymiseen varhaiskasvatuksessa.

Syyskuu 2021 toi suuren muutoksen opetusalan sopimusneuvottelutoimintaan, kun kuntien varhaiskasvatuksen opettajat, erityisopettajat ja päiväkodin johtajat siirtyivät 1.9.2021 KVTES:stä kunnan opetusalan sopimukseen (OVTES). Varhaiskasvatuksen opetushenkilöstö siirtyi samaan neuvottelupöytään muiden opettajien rinnalle.

Siirtymä on merkittävä ja sen myötä varhaiskasvatuksen opettajien asema osana muuta opetusalan kenttää selkiytyy. Tinkimättömänä tavoitteena on parantaa varhaiskasvatuksen opettajien palkkakehitystä, palvelussuhteen ehtoja ja alan vetovoimaisuutta, mihin opettajien oma sopimus antaa enemmän mahdollisuuksia. Varhaiskasvatuksen, mutta myös koko koulutus-, kasvatus- ja tutkimusalan palkkatason jälkeensä jääneisyyden korjaamiseen tarvitaan pitkäkestoinen palkkaohjelma.

Opettajuuden arvostuksen ja vetovoiman vahvistamiseksi OAJ käynnisti 2021 Tehdään tulevaisuuksia -kampanjan. Vuoteen 2022 ulottuvassa kampanjassa OAJ nostaa esiin opettajan ammatin merkitystä, myös sinun työtäsi. Oletthan sinäkin mukana! ●

Olli Luukkainen
olli.luukkainen@oaj.fi

Tutustu kampanjaan: <https://www.oaj.fi/kampanjat/tehdään-tulevaisuuksia>

Varhaiskasvatukseen tuli ilmoitusvelvollisuus

Varhaiskasvatukseen tuli ilmoitusvelvollisuus, jos he huomaavat työssään epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan, joka koskee lapsen varhaiskasvatuksen toteutu-

mista. Ilmoitusvelvollisuus koskee julkista ja yksityistä varhaiskasvatusta sekä päiväkodissa järjestettävää esiopetusta.

Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on varhaiskasvatuksen ennakkollisen valvonnan lisääminen, varhaiskasvatuksen laadun parantaminen ja lainmukaisen toteutuksen turvaaminen. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus

ei ole siirtää valvontavastuuta henkilöstölle, vaan vahvistaa varhaiskasvatuksen henkilöstön keinoja puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin nopeasti ja tehokkaasti.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat varhaiskasvatuslain 26–30 §:ssä tarkoitettut henkilöt eli varhaiskasvatuksen opettaja, -sosiologi, -lastenhoitaja ja -erityisopettaja sekä perhepäivähoitaja. Ilmoituksen tehneellä henkilöllä on oikeus saada tietää, mihin toimenpiteisiin hänen ilmoituksensa perusteella on ryhdytty. Häneen ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen johdosta. Päiväkodin johtajalla on keskeinen rooli ilmoitusvelvollisuudessa. Päiväkodin johtajaankaan ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia, jos hän hoitaa tätä lakisäateistä tehtävänsä.

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvalla epäkohdalla tarkoitetaan varhaiskasvatuslain ja siten myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden vastaista toimintaa. Myös epäkohdan uhasta tulee ilmoittaa, jotta epäkohtiin voidaan puuttua tehokkaasti etukäteen.

1

Miten ilmoitus etenee?

Varhaiskasvatuksen henkilöstöön kuuluva henkilö huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan:

- Ilmoitus viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle kirjallisesti.
- Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön tulee ilmoittaa asiasta aina edelleen varhaiskasvatuksen johtavalle viranhaltijalle (varhaiskasvatusjohtaja tai -päällikkö).

2

Kenellä on vastuu epäkohdan poistamisesta?

- Varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalla henkilöllä on ensisijainen toimintavelvoite poistaa epäkohta ilman aiheetonta viivästystä.
- Jos epäkohtaa tai sen uhkaa ei pystytä itsenäisesti poistamaan varhaiskasvatuksen toimipaikassa, on varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan annettava tarpeellista ohjausta ja neuvontaa epäkohdan poistamiseksi.
- Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan tulee selvittää, mihin toimiin epäkohta tai ilmeisen epäkohdan uhka mahdollisesti edellyttää ryhdyttävän.

3

Jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei toimenpiteistä huolimatta poisteta

- Varhaiskasvatuksen johtavan viranhaltijan on ilmoitettava asiasta edelleen aluehallintovirastolle tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.
- Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin varhaiskasvatuslain 58 §:ssä säädetään.

Esimerkkejä epäkohdista:

- Lapsen hyvinvointi tai kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset vaarantuvat
- Lapsen epäasiallinen tai sopimaton kohtelu
- Tilat eivät ole terveellisiä, turvallisia tai vastaa lapsen yksilöllisiin tarpeisiin
- Lainvastainen varhaiskasvatuksen henkilöstön määrätystä ja mitoituksesta poikkeaminen

Ilmoitusvelvollisuus ei koske muita mahdollisia epäkohtia, esimerkiksi työntekijöiden välisiä erimielisyyksiä, vaan ainoastaan sellaisia epäkohtia, jotka kohdistuvat tai joilla voi olla suoraan vaikutusta lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen.

Varhaiskasvatuksen järjestäjällä ja tuottajalla on velvollisuus kouluttaa henkilöstö ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamista koskevat menettelyohjeet on laadittava kirjallisena ja pidettävä julkisesti nähtävillä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön sivuille on koottu vastauksia kysymyksiin ilmoitusvelvollisuudesta ja tietosuojasta <https://minedu.fi/varhaiskasvatuksesta-kysyttya> ●

Minttu Ilveskivi-Hentilä

Päiväkodin suhdeluvuista ei voi poiketa henkilöstösyistä

Päiväkotitoimintaan säädetään suhdeluvut päiväkotitasolla. Suhdeluvuista voidaan poiketa, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Tällöin ennakoimattoman tilanteen vuoksi samaa paikkaa käyttävät lapset voivat satunnaisesti ja lyhytaikaisesti olla yhtä aikaa paikalla.

Elokuussa 2021 voimaan tulleen tarkennuksen myötä laissa selkeästi kielletään säädetystä mitoituksesta poikkeaminen henkilöstön poissaolojen takia. Lainsäätäjät ja tuottajat varaavat henkilöstön lomien ja koulutuksia varten riittävät henkilöstöresurssit, ja että sairauspoissaoloihin sekä äkillisiin ja yllättäviin poissaolutilanteisiin on toimivat sijais- ja varajärjestelyt.

Päiväkodissa tulee olla vähintään yksi kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimiva henkilö seitsemää kolme vuotta täyttäneitä lasta kohden, jotka ovat varhaiskasvatuksessa

yli viisi tuntia päivässä. Jos lapsen päivä jää viiteen tuntiin, voi käyttää 1:13-suhdelukua. Alle 3-vuotiailla suhdeluku on 1:4. Yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Avustajia ei lasketa mitoitukseseen. Ryhmän yhtä aikaa läsnä olevien lasten määrää ei voi suunnitella suuremmaksi oletuksella, että lapsista joku kuitenkin puuttuu.

Päiväkodin esiopetuksessa sovelletaan varhaiskasvatuslain säännöksiä ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta. Suhdeluku on 1:7, jos lapsen esiopetus ja varhaiskasvatus samassa toimipaikassa on yli 5 tuntia. Jos ne yhteensä ovat enintään 5 tuntia, mitoitus voi olla 1:13. Näitä sovelletaan, oli toimintapaikka päiväkotitai koulu, jos paikka on sama koko päivän ja varhaiskasvatus päiväkotitoimintaa. Paikka katsotaan samaksi, kun esiopetus ja varhaiskasvatus tapahtuvat samassa pihapiirissä. ●

Auli Setälä

Lapsen vasun laadinnasta vastaa kelpoinen varhaiskasvatuksen opettaja

ESIOPETUS ja päiväkotien pedagoginen varhaiskasvatus ovat merkittävä osa lapsen elämää ja opinpolkua. Keskeinen laatu tekijä ovat kelpoiset opettajat, sillä opettajat vastaavat lapsiryhmän pedagogisen toiminnan laadusta ja huolehtivat, että toiminta on varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmien mukaista.

Varhaiskasvatuslakiin on nimenomaisesti kirjattu, että päiväkodissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnasta vastaa kelpoinen varhaiskasvatuksen opettaja. Näin ollen, jos sijaistamistilanteessa opettajaa sijaitaan ei-kelpoinen henkilö, hän ei voi vastata lapsen vasun laadinnasta, vaan tehtävä tulee uudelleen organisoida kelpoiselle henkilölle. Ei-kelpoinen henkilö voi osallistua lapsen vasun laadintaan, kuten muunkin henkilöstön tulee siihen lain mukaan osallistua, mutta ainoastaan varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen voi vastata vasun laadinnasta. ●

Auli Setälä

Varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön sopimusala vihdoin OVTES

Varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön sopimusala on 1. syyskuuta 2021 alkaen OVTES. Sopimuslasiirto koskee kelpoisuusehdot täyttäviä päiväkotien varhaiskasvatuksen opettajia, erityisopettajia ja päiväkodin johtajan tehtävissä toimivia. Siirto koskee myös kelpoisuusehdot täyttäviä sairaaloiden ja 1.6.2021 voimassa olevan varhaiskasvatustulain (540/2018) mukaisen kerhotoiminnan varhaiskasvatuk-

sen opettajan tehtävissä toimivia. Lisäksi siirto koskee myös perhepäivähoidon alueella työskenteleviä kelpoisuusehdot täyttäviä varhaiskasvatuksen opettajia, kun tietyt edellytykset täyttyvät.

OVTES:n soveltamisalan piiriin kuuluvat myös kelpoiset varhaiskasvatuksen opettajat, jotka työskentelevät määräaikaaisesti varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävässä, sekä kelpoiset luokanopettajat, jotka työskente-

levät varhaiskasvatuksen esiopetuksessa ja pääosa tehtävistä on esiopetusta.

Siirto ei myöskään vaikuta peruskoulujen esiopetuksessa toimivien palvelussuhteen ehtoihin, jotka määräytyvät edelleen OVTES osion B liitteen 1 mukaisesti. Päiväkotien esiopetuksessa työskentelevien palvelussuhteen ehdot määräytyvät G-osion mukaan.

Sopimuslasiirto on tässä kohdalla niin sanottu tekninen siirto,

eikä sillä ole vaikutusta palvelussuhteen ehtoihin. Siirron myötä KVTES liitteen 5 sisältö muuttuu, kun sieltä poistetaan määräyksiä ja ne siirretään OVTES:n uuteen osioon G. Päiväkodin johtajan, varhaiskasvatuksen opettajan ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan työaikaa koskeviin erityismääräyksiin ei ole tullut siirron myötä muutoksia. ●

Kirsi Sutton

Varhaiskasvatuksen tuen lainsäädäntö on saatava kuntoon

Varhaiskasvatustulain uuttamisen tavoitteena on säätää yhtenäinen tuen malli, joka yhdenmukaistaa oppimisen tukea esi- ja perusopetuksen välillä. Tällä hetkellä tuki varhaiskasvatuksessa toteutuu jäsentymättömästi ja lapsen näkökulmasta epätasa-arvoisesti. Varhaiskasvatustulain ei ole säädöksiä, millaiseen tukeen lapsi olisi vähintään oikeutettu, kun tuen tarve ilmenee.

Varhaiskasvatustulain esitetään muutettavaksi siten, että siihen lisätään uusi 3 a luku, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettava tuesta, tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista, hallintopäätöksestä ja muutoksenhakuoikeudesta.

Lainsäädäntöuudistuksella halutaan vahvistaa lapsen oikeutta tarvitsemaansa tukeen, mutta ei kuitenkaan säätää siitä, miten tuki toteutuu. Uusia tukimuotoja ei luoda, mutta nykyisiä keinoja esitetään käytettäväksi suunnitelmallisemmin ja selkeämmin.

Varhaiskasvatustulain ollaan säätämässä tuen kolmiportaisuudesta, mutta sääntelystä puuttuu selkeä ero tuen portaiden väliltä. Uudistuksessa ei myöskään määritellä vaatimusta varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamalle erityisopetukselle millään tuen portaalla.

OAJ:n mielestä tehostetussa tuessa tulisi säätää varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamasta erityisopetuksesta vähintään viikkotasolla ja erityisen tuen piirissä kokoaikaisesta erityisopetuksesta.

Varhaiskasvatuksen tuen lainsäädäntöuudistukseen varattu pysyväisrahoitus on 15 miljoonaa euroa vuodessa. Tuen rahoitus on OAJ:n mielestä täysin riittämätön, eikä se takaa lapsille sitä tukea, jota nyt tarvitaan. ●

Kirsi Sutton

Päiväkoteihin tarvitaan yhteisopettajia

KAIKISSA kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa, joissa on OAJ:n jäseniä, olisi tärkeää olla myös OAJ:n yhteisopettajia. Yhteisopettaja neuvoa ja opastaa kuinka liittyä OAJ:n jäseneksi ja auttaa, kun jäsenet kaipaavat tietoa ammattijärjestöstään.

Yhteisopettaja välittää jäsenistölle tietoa ajankohtaisista edunvalvonta-asioista ja vastavasti yhdistykselle kuulumisia opettajan työstä. Yhteisopettajat ovat tärkeä yhteys ja tietolähde, kun OAJ:n toimistolla tarvitaan varhaiskasvatuksen tilannetietoja esimerkiksi edunvalvontatyötä varten. Kyselyt pyritään kuitenkin pitämään harvalukuisina, etteivät ne kuormita yhteisopettajia.

Yksityisissä päiväkodeissa on vain vähän luottamusmiehiä, minkä vuoksi yhteisopettajan rooli niissä on erittäin tärkeä.

Jos kiinnostuit, ja päiväkodistasi puuttuu yhteisopettaja, ole yhteydessä omaan yhdistykseesi!

Opettaja – varmista sak-työajan toteutuminen

Virka- ja työehtosopimuksessa on sovittu työaikaa koskevista erityismääräyksistä. Näillä määräyksillä turvataan opetustyöhön tarvittava suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyöaika, eli sak-työaika.

Näin toimintakauden alussa on todella tärkeää, että sak-työajan pelisäännöt ovat selkeät, jotta opettajalla on mahdollisuus toteuttaa lakisääteistä tehtävänsä, eli varhaiskasvatussuunnitelman

mukaista opetus- ja kasvatustyötä. Sak-työaika suunnitellaan siten, että työvuoroluetteloon varataan kulloinkin riittävä aika lapsiryhmän ulkopuolisiin tehtäviin.

On tärkeää luoda suuntaviivat lapsiryhmän ulkopuoliselle työskentelylle koko toimintavuoden ajaksi. Suunnitelma sak-työajan toteutumisesta tulee tehdä yhdessä yksikön opettajien ja päiväkodin johtajien kesken. Tämän jälkeen päiväkodin johtaja

käsittelee asian koko työyhteisön kesken, sillä kaikkien on hyvä tietää työajan käytön pelisäännöt muun muassa silloin, kun työtä ei tehdä työpaikalla. On hyvä muistaa, että suunnittelu-, arviointi- ja kehittämistyö tehdään lapsiryhmän ulkopuolella. ●

Lisää sak-työajasta OAJ:n oppaassa.

Kirsi Sutton

Varhaiskasvatuksen opetushenkilöstön ylimääräiset vapaapäivät eli ves-päivät

KELPOISUUSEHDOT täyttävät varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen erityisopettajat, esiopetuksen opettajat ja päiväkodin johtajat ovat oikeutettuja vuosittain viiteen ylimääräiseen vapaapäivään.

Mikäli palvelussuhde ei ole kestänyt koko vuotta tai virantoimitus/työssäolo on ollut keskeytyneenä kyseisenä vuonna, annetaan yksi ylimääräinen vapaapäivä kutakin sellaista kahta lomanmääräytymiskautta kohti, johon sisältyy vähintään 14 työssäolo- tai vuosilomapäivää. Ylimääräisiä vapaapäiviä on kuitenkin vuodessa vain viisi.

Vapaapäiviä kertyy myös osa-aikatyötä tekeville samassa suhteessa kuin heidän työaikansa on säännöllisestä työajasta.

Mikäli työntekijä tai viranhaltija sairastuu ennen työvuoroluetteloon merkittyä vapaapäivää, on hänellä oikeus pyytää vapaapäivän siirtoa toiseen ajankohtaan. Jos työntekijä sairastuu vapaapäivänään, seuraavat vapaapäivät voidaan pyynnöstä siirtää. ●

Kirsi Sutton

Varallaolo on aina vapaaehtoista ja palkallista

TYÖNTEKIJÄN ei tarvitse vastata työajan ulkopuolella työnantajan yhteydenottoihin, ellei varallaolosta ole erikseen sovittu. Päiväkodin WhatsApp-ryhmiä ei tule käyttää työasioihin vapaa-ajalla, sillä työntekijän ei tarvitse olla vapaa-ajalla työnantajan käytettävissä.

Jos työnantajalla on tarve esimerkiksi muuttaa työvuoroja, tulee työntekijän kanssa sopia varallaolosta kirjallisesti etukäteen. Varallaolon aikana työntekijän on oltava työnantajan tavoitettavissa niin, että hänet voidaan kutsua työhön.

Varallaolo on varhaiskasvatuksessa vapaaehtoista. Jos varallaolosta sovitaan, tulee samalla sopia kirjallisesti varallaolon ehdoista, kuten siitä maksettavasta korvauksesta.

Varallaoloaika ei ole työaika, mutta työntekijän vastatessa työnantajan puheluun, muuttuu varallaolo työajaksi, jolloin normaali palkka mahdollisine lisineen tulee maksaa.

Varallaolo ei saa kohtuuttomasti haitata työntekijän vapaa-ajan käyttöä. Tästä syystä kukaan ei voi olla edes vapaaehtoisesti jatkuvasti varalla. OAJ ja KT ovat erikseen ohjeistaneet päiväkodin johtajien varallaolosta koronaepidemian osalta:

<https://www.kt.fi/sopimukset/ohjeet/kvtes/paivakodin-johtajien-tyoaikajarjestelyt-koronavirusepidemian-aikana> ●

Kristiina Tuhkiainen

Johtaminen ja työn kuormittavuus korona-aikana

Jo pitkälle toista vuotta kestäneen koronaepidemian aikana päiväkotien toiminnasta vastaavat johtajat ovat olleet normaalitehtäviensä lisäksi vastuussa päiväkotien varhaiskasvatus- ja esiopetustoiminnan poikkeusolojen järjestelyistä.

Päiväkodin johtajien työtehtävien vaatavuus ja vastuu ovat kasvaneet koronan myötä olennai-

sesti. Työkuormitus on kasvanut haitallisiin mittoihin päiväkodin toiminnassa olevan päivittäisen altistumis-, tartunta- ja sairastumisvaaran aiheuttaman henkisen rasituksen johdosta.

Opettajien, muun henkilöstön ja heidän esihenkilöidensä psykososiaalinen tuki koetaan yleisesti riittämättömäksi, koska varhaiskasvatus ja esiopetus on

toiminut poikkeusoloissa lähes normaalein työkäyttein ja toimintamuodoin. Työpaikoilla on suurta huolta ja jopa pelkoa tulla työhön. Viranomaisten ohjeet ovat suositusluontoisia ja voimattomia. Altistumiset ja tartunnat ovat päiväkodeissa yleistyneet ja sairauspoissaolojen määrä on vaikeuttanut henkilöstöpulaa entisestään.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää, että varhaiskasvatuksen järjestäjän on huolehdittava riittävästä sijaisjärjestelmästä, jonka avulla voidaan huolehtia siitä, että lain edellyttämä henkilöstömitoitustas pystytään nopeasti saavuttamaan myös vaikeasti ennakoitavissa tilanteissa. Vaaran kokemus ja pelko ovat vähentäneet sijaisten saatavuutta. 1.8. alkaen päiväkodin toiminnasta vastaava johtaja on ollut uuden haasteen edessä. Henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Lainsäätäjän mukaan henkilöstö-

mitoitukseen kuuluvan henkilöstön poissaoloja ei tulisi korvata siirroilla toisista lapsiryhmistä käyttäen.

Toiminta-aikojen supistamista tai toiminnan tilapäistä sulkemista ei ole tähän saakka käytetty, vaikka henkilöstön määrä on alle varhaiskasvatuslain säättämän suhdeluvun, eikä sijaisia ole käytössä. Sitäkin pitää nyt käyttää!

Korona, lakimuutokset toiminnan järjestämisessä, normaalitoiminnan johtamisvaatimukset, suuret johdettava yksiköt; kaikki nämä haasteet kuormittavat päiväkodin johtajia entistä enemmän. Johtajat tarvitsevat selkeät työnantajan toimintaohjeet, lisäresursseja johtamiseen ja koulutusta henkilöstönsä psykososiaalisen tukemiseen sekä työturvallisuusjohtamiseen. ●

Timo Mäki

LEENA KOSKELA

MIKSI OPETTAJAN JA JOHTAJAN KANNATTAA OLLA OAJ:N JÄSEN?

Edunvalvonta

OAJ:N TÄRKEIN tehtävä on jäsenten edunvalvonta. OAJ neuvottelee opettajien palvelussuhteen ehtoista ja vaikuttaa laajasti ja aktiivisesti varhaiskasvatuksen kehittämiseksi.

Jäsenedut

→ APUA JA NEUVONTAA

OAJ:n asiantuntijoilta ja luottamusmiehiltä palvelussuhde- ja oikeusturvakysymyksissä sekä työelämän ongelmatilanteissa.

→ TURVA LOMAUTUKSEN

ja työttömyyden varalle.

→ LUOTTAMUSMIEN TUNTEE

sopimukset, paikalliset toimintatavat ja olosuhteet ja on

tukenasi. Paikallinen yhdistys järjestää koulutus- ja virkistystilaisuuksia. Yhteysopettaja on työpaikallasi linkki yhdistykseen. Jos esimerkiksi lakia voidaan tulkita useammalla kuin yhdellä tavalla, aina pitää valita sellainen tulkinta, joka palvelee tehokkaimmin lapsen etua.

→ LAAJAT VAKUUTUSEDUT:

vastuu- ja oikeusturvavakuutus sekä vapaa-ajan matka- ja tapaturmavakuutus.

→ ALENNUSTA LUKUISISTA

loma- ja virkistyspalveluista sekä paljon muita etuja.

→ TUORETTA TIETOA

verkkosivuilla www.oaj.fi ja Opettaja-lehdessä.

Ota yhteyttä

- jäsenyyteen liittyvät asiat p. 0800 418 401
- palvelussuhteen ehdot p. 0800 418 402
- oikeusturva-asiat p. 0800 418 403

Puhelinpalveluajat ja yhteydenottolomake: www.oaj.fi
Ansiopäivärahaan ja esim. vuorottelukorvaukseen liittyvissä asioissa ota yhteyttä suoraan Opettajien Työttömyyskassaan.

